

Rozhovor

Zástupce FZS UPCE na celosvětovém kongresu porodních asistentek na exotickém ostrově Bali

4

Trauma a porod

Studentka Fakulty zdravotnických studií Univerzity Pardubice v Oxfordu

6

Naše kořeny

Od porodních babiček k porodním asistentkám

8

Téma: ŽENA A DÍTĚ

Editorial

Vážení a milí čtenáři,

právě držíte v rukou první číslo populárně-naučného časopisu MY FZS. Cílem časopisu je informovat široké spektrum čtenářů o dění na Fakultě zdravotnických studií Univerzity Pardubice (FZS UPCE). Chceme s vámi sdílet radost z úspěchů našich studentů a zaměstnanců, povyprávět o našich nadějích a perspektivách, ale někdy i o starostech, kterým chceme odvážně čelit. Časopis bude vycházet dvakrát ročně.

Každé číslo časopisu bude věnováno nějakému tématu fakulty. První číslo otevírá důležitá témata, jimiž jsou žena a dítě, porodní asistence, péče o novorozence, ke kterým rovněž vzděláváme naše studentky a studenty. Seznámíte se mimo jiné s cestou na celosvětový kongres porodních asistentek na exotickém ostrově Bali, s úspěchem naší studentky v Oxfordu s tématem Trauma z porodu v ČR, s péčí o předčasně narozená miminka díky posledním poznatkům vědy.

Na rovině lidské hledím na práci porodních asistentek očima otce, který byl u porodu svých dětí.

I když jsem spíše muž, kterému by nevadilo během porodu takzvaně čekat v hospodě na telefonu, respektoval jsem přání mé ženy být u porodu s ní. Mohl jsem tak vidět a snad vytušit, co asi prožívá žena během porodu, jak se těší a zároveň má obavy, aby vše dobře dopadlo.

Jak se chce radovat, přestože má ještě bolesti. Jak se vše mění při prvním pocitu položení plačícího miminka na tělo maminky, první dotyk rukou, objetí, slzy štěstí. Když mi porodní asistentka dala již zabalené miminko do náruče a jako otec jsem podle starodávné tradice mohl jako první dceru i syna oslovit a vyřknout poprvé nahlas její a jeho jméno, no, není co dodat... Bezprostředně jsem poznal, jak jsou při slavnosti příchodu nového života vedle odbornosti porodních asistentek důležitá také jejich gesta, slova, mimika tváře. Při pohledu na jejich péči mě napadlo jediné slovo: vděčnost!

Přeji vám příjemné čtení plné nových poznatků z oblastí, které nás na fakultě spojují.

Karel Sládek, děkan a vedoucí redaktor

OBSAH

2 Editorial

3 Zprávy z fakulty

4 Rozhovor: Zástupce FZS UPCE na mezinárodním kongresu porodních asistentek na exotickém ostrově Bali

6 Reportáž: Studentka Fakulty zdravotnických studií Univerzity Pardubice v Oxfordu

8 Naše kořeny: Od porodních babiček k porodním asistentkám

10 Věda na fakultě: Péče o nedonošené novorozence

14 Absolvent: Karolína Grofová

16 Ocenění studenti

17 Fotogalerie ze studentského života

18 Publikace FZS

19 Fakulta se představuje

MY FZS: Populárně-naučný časopis Fakulty zdravotnických studií Univerzity Pardubice

Vydavatel: Univerzita Pardubice | **Adresa:** Studentská 95, 532 10 Pardubice | **Email:** myfzs@upce.cz

Web: fzs.upce.cz/fzs/my-fzs | **Redakce:** Karel Sládek (vedoucí redaktor), Eva Hlaváčková, Kateřina Horáčková, Lenka Švandová Maršálková, Ondřej Podeszwa, Pavla Ribárová | **Korektury:** Lenka Švandová Maršálková

Fotodokumentace: Archiv FZS UPCE, Map the System, Markéta Moravcová, Michal Novotný, Milena Lenderová, Pavla Ribárová | Redakce si vyhrazuje právo dodané rukopisy krátit | **Periodicita:** 2x ročně | **Cena:** zdarma

Grafická úprava a sazba: Tereza Jochcová | **Tisk:** Vydavatelství a polygrafické středisko Univerzity Pardubice | **Číslo:** č. 1, 1/2023, náklad 1000 ks | **ISSN 3029-5009** | **eISSN 3029-5017**

Zprávy z fakulty

Novinka z akademických obřadů: pedel fakulty je žena

Od května 2023 má Fakulta zdravotnických studií Univerzity Pardubice nového děkana. Tradiční akademické obřady Fakulty zdravotnických studií Univerzity Pardubice přinesly ještě jednu zásadní změnu. Na letošních akademických obřadech se ujala role pedela žena: Mgr. Drahomíra Cíberová. Pedel během obřadů jde před děkanem a nese žezlo, na které studenti symbolicky slibují a přísahají. Role pedela je většinou spojována s mužskou rolí, ale nic není neměnné.

Na FZS UPCE se konal VI. kongres porodních asistentek

Na fakultě se konal VI. kongres České komory porodních asistentek a zaznamenal velký úspěch. Hlavním letošním tématem byla multioborová spolupráce v porodní asistenci. Program oživila magická přestávka s kouzelníkem Davidem Kopeckým. Závěrečná část patřila přednáškám o multidisciplinárních přístupech a studentkám programu Porodní asistence, které zde prezentovaly své bakalářské práce.

Třetí ročník Dne krajského zdravotnictví je za námi

Pod záštitou Pardubického kraje a paní náměstkyně Ing. Michaely Matouškové, MPA, MPH fakulta organizovala třetí ročník Dne krajského zdravotnictví. Studenti základních a středních škol se mohli na pěti stanovištích seznámit s nabídkou bakalářských studijních programů, které lze u nás po maturitě studovat, šesté stanoviště hned poukázalo na uplatnění v praxi. Dále se zde nacházeli vystavovatelé ze 13 zdravotnických zařízení Pardubického kraje, kde mohou naši absolventi a absolventi středních škol najít uplatnění. Za perfektní organizaci děkujeme studentům a zaměstnancům fakulty.

Špičkoví sportovci mezi studenty Univerzity Pardubice

Studenti František Pihera z Fakulty zdravotnických studií a Lukáš Nejman z Fakulty ekonomicko-správní zazářili na letošních Českých akademických hrách v Olomouci. Skvělý výkon v beachvolejbalu jim zajistil 3. místo. Ve skupině překonali favority a nakonec vybojovali bronz po vítězství v zápase o třetí místo! Blahopřejeme!

Zástupce FZS UPCE na celosvětovém kongresu porodních asistentek na exotickém ostrově Bali

V červnu 2023 se konal, stejně jako každé tři roky, celosvětový kongres Mezinárodní konfederace porodních asistentek (International Confederation of Midwives), tentokrát v exotickém prostředí indonéského ostrova Bali. Kongresu ICM předchází pravidelně třídní zasedání Rady ICM. Této významné celosvětové akce se za Českou republiku zúčastnila spolu s dalšími porodními asistentkami naše kolegyně Markéta Moravcová, která je proděkankou pro studium a vzdělávací činnost naší fakulty a zároveň viceprezidentkou České komory porodních asistentek, jedné z profesních organizací porodních asistentek v České republice. Celosvětový kongres je vzácnou příležitostí se setkat s porodními asistentkami z celého světa, sdílet zkušenosti, inspirovat se a v neposlední řadě posilovat profesní hrdost.

Jak probíhá zasedání Rady ICM a kdo se jí účastní?

Zasedání Rady ICM je setkání více než 100 zástupců a zástupkyň jednotlivých členských organizací světové konfederace ICM. Jednání je třídní a jeho základním cílem je pracovat a spolupodílet se na tvorbě základních dokumentů ICM, reagovat na různé výzvy z celého světa a v neposlední řadě také hlasovat o všech důležitých úkonech ICM.

Co pro vás/tebe bylo při letošním zasedání zásadní, nejdůležitější?

Českou republiku jsem spolu se dvěma kolegyněmi Lenkou Veselou a Markétou Scott Gasparovou zastupovala na Radě ICM poprvé. Měla jsem doposud zkušenosti se zasedáním pouze Evropské asociace porodních asistentek (European Midwives Association, EMA). Obě tyto akce jsou pro mne velmi důležité a přínosné. Jedná se o setkání, která významně pomáhají k podpoře naší profese, vlastního konání, pro udržení jistoty, že to, co děláme, má smysl, že na to nejsme samy.

To, co pro mne bylo asi nejdůležitější na Radě ICM, byla celková atmosféra konstruktivního jednání a volba nové prezidentky ICM na další volební období a ratifikace nových členů prezidia ICM. Novou prezidentkou ICM pro období 2023–2026 byla zvolena Sandra Oyarzo Torres z Chile, dosavadní viceprezidentka ICM. Velmi

milé a emotivní bylo oficiální rozloučení s dosavadní prezidentkou Francou Cadée, která je pro řadu porodních asistentek symbolem hrdosti, rozumu a tak potřebného nadhledu a diplomacie pro naši profesi.

Proč se konal kongres právě na Bali?

Tím, že se celosvětový kongres koná jednou za tři roky na místech po celém světě, jedná se o nesmírně prestižní akci, která s sebou nese i prezentaci dané země. Před šesti lety se kongres konal v Torontu, před třemi lety kvůli opatřením spojených s pandemií covid-19 proběhl bohužel v online podobě, i když již tenkrát jsme byly připraveny jet na kongres právě do hlavního města Bali, do Denpasaru. I Česká republika měla již čest hostit tuto obrovskou akci, a to v roce 2014 v Praze. Jednotlivé země světa se uchází o tuto příležitost, je to jako s olympiádou. Za tři roky proběhne kongres v Portugalsku přímo v jeho hlavním městě Lisabonu a v roce 2029 v Abu Dhabi, v hlavním městě Spojených arabských emirátů.

A co Bali?

V letošním roce pro nás Evropany to byla destinace opravdu velice exotická. Celkovou atmosféru podporovala nádherná příroda, exotika všude, kam se podíváš, a především pověstná milost a vstřícnost obyvatel Bali, což pro mne bylo velmi příjemné, ale zároveň trochu nezvyklé. Zážiteků máme opravdu mnoho, a i přes dlouhé cestování do úplně „jiného“ světa to za to stálo.

Jaké je postavení porodní asistence v této zemi? Je zajímavé, že na společenském žebříčku jsou porodní asistentky v Indonésii poměrně vysoko. Například prezidentka indonéské profesní organizace porodních asistentek je velmi váženou a uznávanou osobou na politické scéně. Porodní asistentky zde pracují často na malých privátních pracovištích porodní asistence, kde poskytují veškerou péči i těhotným, rodičkám a ženám po porodu.

A co pro tebe/vás bylo nejzajímavější na kongresu?

Jedná se o opravdu velkou akci, kdy každý den kongresu probíhají přednášky v mnoha sekcích najednou a je to akce s více než 2500 účastníky. Snažily jsme se pojmout co nejvíce informací a poté je sdílet, abychom pro Českou republiku

a naši profesi přinesly co nejvíce poznatků a zároveň s kolegyněmi z celého světa sdílely i naše zkušenosti. Pro mne byla zajímavá a obohacující například odborná sdělení o problematice vzdělávání porodních asistentek, o potřebě udržení si profesních dovedností, ale i o problémech, které jsou velmi často pro naši profesi příznačné v různých podobách napříč celým světem. Myslím teď například postavení porodních asistentek v systému poskytované péče, udržení si dostatečných a adekvátních vědomostí a dovedností potřebných pro výkon naší profese a další.

Byla součástí kongresu i odborná sdělení z České republiky?

Ano, Českou republiku a naše porodní asistentky reprezentovaly svou aktivní účastí v posterových sekcích Lenka Veselá s průběžnými výsledky výzkumu zaměřeného na spokojenost žen s poskytovanou péčí, moje sdělení připravené s mými kolegyněmi z fakulty zaměřené na simulační výuku porodních asistentek, dále vystoupila Kristína Janoušková s využitím hodnotící škály rizika opruzenin u novorozence a v neposlední řadě Kateřina Ratislavová se sdělením zaměřeným na pregraduální vzdělávání porodních asistentek v oblasti perinatální ztráty.

Děkuji za rozhovor.

Mgr. Markéta Moravcová, Ph.D.
v současné době působí jako
prodělkanka pro studium
a vzdělávání FZS UPCE.

Mgr. Helena Poláčková
působí jako vedoucí Katedry
porodní asistence, perioperační
péče a zdravotně sociální péče
FZS UPCE.

Trauma a porod v ČR

Text: Redakce | Foto: Michal Novotný (UK), Map the System

Studentka Fakulty zdravotnických studií Univerzity Pardubice v Oxfordu

Dostat se jako vysokoškolská studentka do britského Oxfordu zní jako sen. Tehdy studentce a dnes již absolventce Fakulty zdravotnických studií Univerzity Pardubice Emě Dvořákové se takový sen splnil. A nejen to, vrátila se i s oceněním pro tým, jehož byla součástí.

Jako studentka naší fakulty se Ema totiž stala členkou interdisciplinárního týmu, který se zabýval tématem *Trauma a porod v ČR*. „Jedním z našich cílů je i upozornit na to, že příběhy žen o traumatických zážitcích z porodu, které je možné si přečíst třeba na internetu, mají vždy

více aspektů, a ne vždy se v nich odráží i perspektiva druhé strany;“ řekla pro příběhy týmů 2023 na webových stránkách Map the System Univerzity Karlovy.

Společně s Johanou Kužilkovou (Přírodovědecká fakulta Univerzity Karlovy), Barborou Mudrovou

Globální finále soutěže Map the System, 3. – 9. 7. 2023 v Oxfordu, Foto: Map the System

(Filozofická fakulta Univerzity Karlovy), Johannou Němečkovou (Filozofická fakulta Univerzity Karlovy) a Dominiqué Hádek (Glossa s.r.o.) se úspěšně zúčastnila kurzu a navazující soutěže Map the System. Studenti zde v soutěžních projektech zkoumají současné společenské a environmentální výzvy. Mapují systém, jehož chování napomáhá vytvářet dané problémy. Snaží se popsat faktory, které přispívají k jejich vzniku a rozvoji. Zmíněný kurz a národní soutěž probíhaly v rámci vzdělávacích aktivit Centra pro přenos poznatků a technologií Univerzity Karlovy (CPPT UK), které z britského Oxfordu získalo licenci na zmíněnou značku Map the System.

V tvrdé celosvětové konkurenci tým postoupil na univerzitu do Oxfordu a v celosvětovém finále získal zvláštní ocenění poroty. Než však studenti postoupili do finále, museli v květnu 2023 poměřit svůj projekt v mezinárodním semifinále, kde porota hodnotila na 40 týmů z univerzit světa. Pečlivá týmová příprava, kvalitní prezentace a zejména erudice v oblasti přispěly k postupu do finále, které se odehrálo 3. až 9. června 2023 v Oxfordu. Rovněž zde soutěžilo 13 týmů z univerzit z celého světa.

Téma *Trauma a porod v ČR* bylo zvoleno pro jeho stálou aktuálnost. Studentský tým si položil otázku, proč v České republice stále dochází k traumatům z porodu. Traumatizující zkušenost se nedotýká jenom maminky, ale také zasahuje příbuzné a blízké, a často trvá velmi dlouho. Zkušenost naší studentky a absolventky, která na naší fakultě studovala profesní program Porodní asistence v bakalářském stupni studia, vnesla do projektu teoretické i praktické zkušenosti získané z výuky a z praxe. Ema Dvořáková se k tématu vyjádřila těmito slovy: *„Porod je velmi intimní zážitek, který je úzce spojený s tělem. A zároveň jde o silně institucionalizovaný moment, kdy se individuální prožitek setkává se systémem, který k němu ale přistupuje ‚hromadně‘. Je tu matka, která prožívá jedinečný a často emocionálně vypjatý okamžik svého života, který mění život jí i její rodině, a setkává se s lékaři a personálem, který má za sebou třeba 17 dvanáctihodinových směn za měsíc, což samozřejmě není optimální. Porodnický systém je v ČR významně přetížený.“* Tým studentů získal na Univerzitě v Oxfordu ocenění Excellence award za vysoce hodnocený projekt. K úspěchu celého týmu gratulujeme! Naše absolventka Ema Dvořáková tak nejenom dosáhla snu mnoha studentů. Dostat se na Univerzitu v Oxfordu, a ještě tam být oceněn s tak náročným tématem, je pro budoucnost českého porodnictví nadějným znamením.

Text vznikl ze zdrojů a se souhlasem CPPT UK.

České finále oxfordské soutěže Map the System, 25. 4. 2023, které uspořádalo Centrum pro přenos poznatků a technologií UK v Kampusu Hybernská, Foto: Michal Novotný, Univerzita Karlova

Globální finále soutěže Map the System, 3. – 9. 7. 2023 v Oxfordu, Foto: Map the System

Naše kořeny

Text a foto: Milena Lenderová

Od porodních babiček k porodním asistentkám

Třebaže profese porodní báby byla jednou z nejstarších ryze ženských profesí, cesta ke kvalifikované porodní asistentce byla poměrně dlouhá. Vedla od prvních nařízení osvícenského absolutismu, přes vznik univerzitních kurzů pro porodní báby, vznik samostatné babické kliniky až k Zákonu o pomocné praxi porodnické z roku 1928. Celý proces změny porodní báby ve vzdělanou porodní asistentku byl provázen postupným uvědomováním se představitelk této profese, vznikem jejich profesních organizací a vydáváním jejich vlastních časopisů.

Prvním krokem k systematickému rozvoji porodnictví a k centralizaci jeho kontroly v Čechách byl *Generální zdravotní řád pro Království české*, jenž začal platit 24. července 1753. Stanovil mj. univerzitní výuku chirurgů a porodních bab. Výuka porodních bab se neprosazovala snadno, navíc zdaleka ne všechny zájemkyně či praktičky bylo možné z kapacitních důvodů školit při univerzitách. Proto bylo 8. září 1783 nařízeno, aby nezkoušené báby vyučili a pak vyzkoušeli krajiští fyzikové. Pokud takové báby nechtěly působit ve městech, mělo to stačit. Jinak musely absolvovat kurz na univerzitě a získat diplom. Teprve nový

studijní řád z roku 1804 nařídil povinné absolutorium kursů všem bábám.

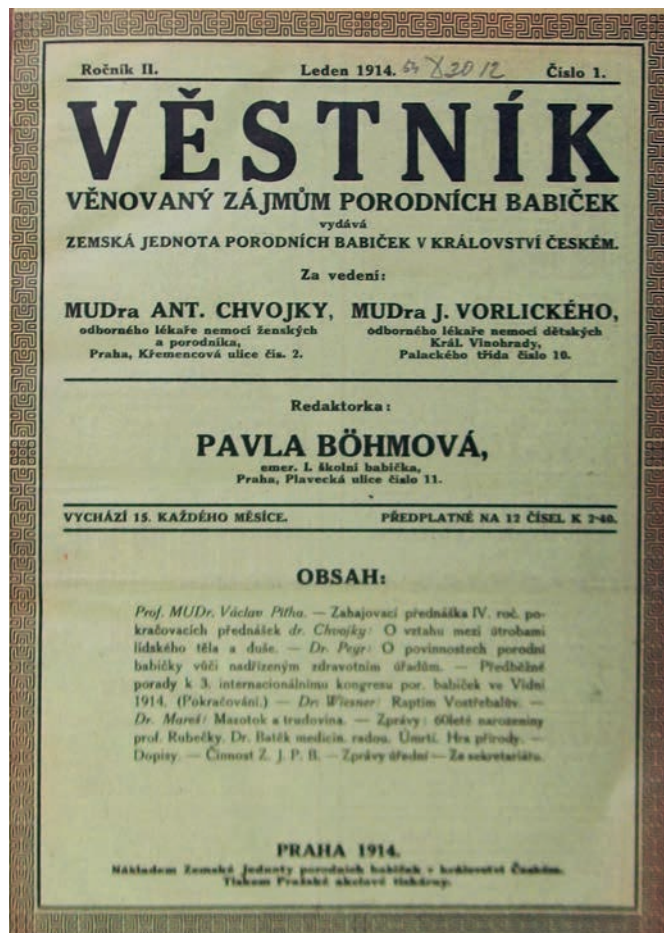
Pro matky a děti, ale i pro účely klinické výuky porodnictví, byla v roce 1789 zřízena porodnice u Apolináře na Novém Městě pražském. Jejím smyslem bylo pomoci svobodným a chudým matkám, umožnit jim v klidu porodit, případně bezpečným způsobem odložit dítě a odvrátit je od případných myšlenek na jeho zahubení. Pro drtivou většinu z matek byla péče bezplatná a ony oplátkou sloužily coby živý výukový materiál studentům a adeptkám babictví.

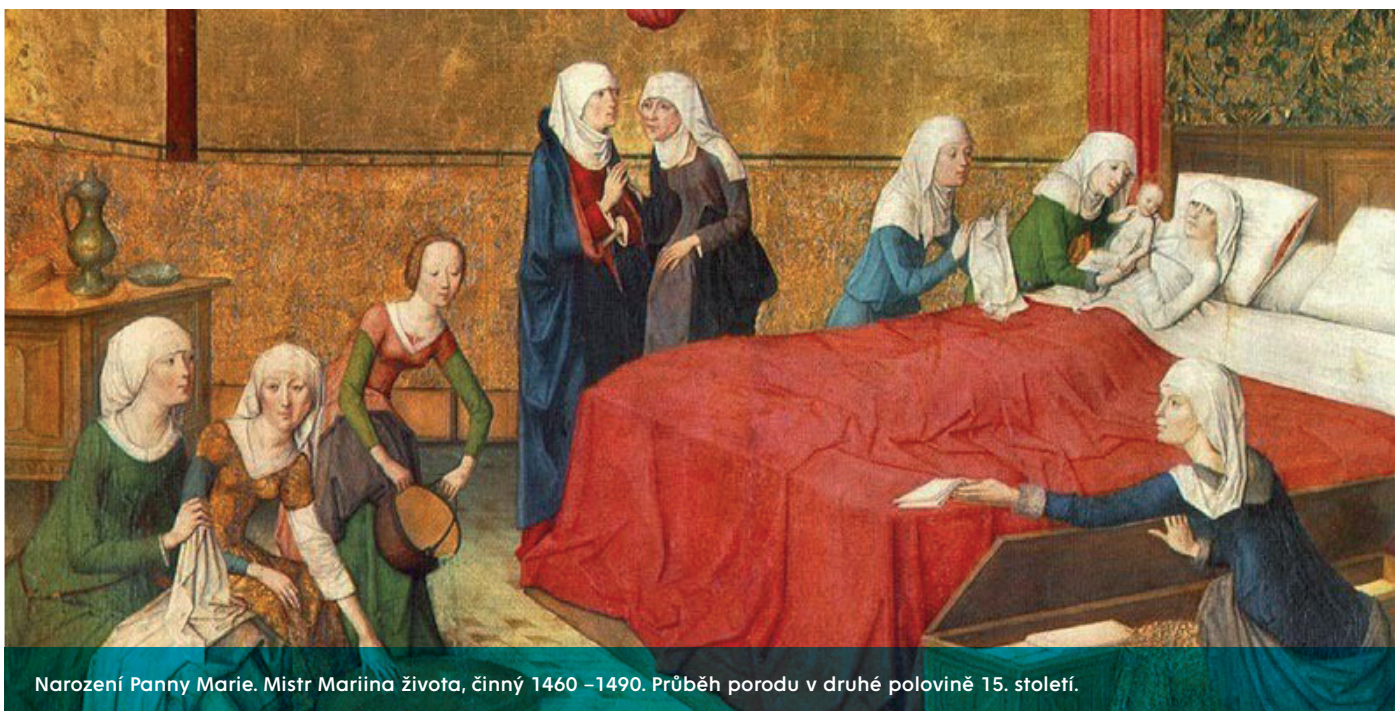
Sto let od reformního počínu Marie Terezie byl přijat říšský zákon č. 68/1870 z 30. dubna 1870 o organizaci veřejné služby zdravotní. Dohledem nad zdravotnictvím byla pověřena státní správa. Při okresních úřadech zákon zřídil instituce okresních lékařů. Ti dozírali na porodní babičky v okrese. Porodní asistence měla být dostupná všem rodičkám, bez ohledu na jejich platební schopnost.

Zákon vůbec neřešil tři nejpálčivější otázky babické existence: zkvalitnění jejich odborného vzdělání, jejich rovnoměrné rozmístění v regionech, jejich hmotné a sociální zajištění. Proto odborná debata, jež se rozhořela v letech před první válkou, poukazovala na nutnost jeho novely. Do debaty vstupovaly už i některé vzdělané a aktivní představitelky babického stavu, které začaly zakládat svá profesní sdružení vydávající časopisy.

V Rakousku se porodní babičky začaly spolčovat od posledních desetiletí 19. věku; jejich spolky měly zpočátku převážně svépomocný charakter, pár z nich vydávalo vlastní časopis. Některé z dolnorakouských spolků zasahovaly svou činností do českých zemí.

První časopis určený porodním babičkám se jmenoval *Časopis porodních babiček. Odborný list por. babiček pro Moravu, Čechy a Slezsko* a začal vycházet v roce 1907. O dva roky později

Narození Panny Marie. Mistr Mariina života, činný 1460 –1490. Průběh porodu v druhé polovině 15. století.

vznikla v Brně *Ústřední jednota českých porodních babiček*, která vydržela – byť s občas pozměněným názvem a změnou sídla (její ústředí pak sídlilo v Praze) – až do roku 1948. Po určitých peripetiích byla skutečně jednotnou organizací babiček z českých zemí, po vzniku republiky i ze Slovenska.

Roku 1919 si jednota upravila název na *Ústřední jednota porodních asistentek*. Označení „babička“ členky definitivně odložily. Napříště budou asistentkami, v komunikaci mezi sebou pak kolegyněmi. *Věstník věnovaný zájmům porodních asistentek*, který vydávaly, vycházel rovněž až do roku 1948, kdy byla práva porodních asistentek radikálně omezena.

Jednota se od samého počátku významně angažovala jak v prosazování sociální požadavků porodních asistentek, tak ve věci jejich vzdělání. Dne 9. listopadu 1928 – skoro po čtvrtstoletí marného volání – byl vydán Zákon č. 200/1928 Sb. „O pomocné praxi porodnické, jakož i o vzdělání a výcviku porodních asistentek“. Nevyhověl zdaleka všem požadavkům porodních asistentek, ale aspoň jasně definoval jejich postavení a pravomoci. Inicioval též zakládání státních vzdělávacích ústavů s nejméně desetiměsíční výukou. Vznikly v Pardubicích, dále v Moravské Ostravě, oba s češtinou jako vyučovacím jazykem. V Liberci se učilo německy, v Bratislavě a Košicích slovensky, v Užhorodě byla vyučovacím jazykem ukrajinština.

První kurz v pardubickém Ústavu pro vzdělání a výcvik porodních asistentek byl zahájen v říjnu 1930, současně s otevřením gynekologicko-porodnického oddělení při zdejší okresní nemocnici. Ažyl našel v okresní nemocnici. V jeho

čele stanul jako ředitel Cyril Gála, skvělý praktik i teoretik porodnictví, pravidelný přispěvovatel do *Věstníku*, jenž byl současně jmenován primářem nově zřízeného porodnicko-gynekologického oddělení. Jeho asistentem byl MUDr. Lakner, který současně vykonával službu subalterního lékaře na Gálově primariátu. Oba zajišťovali teoretickou výuku, školní asistentkou byla A. Kolůchová. Do prvního běhu nastoupilo 35 žákyň.

Závěr

Úsilí některých představitelk profesní kategorie porodní bába, potažmo porodní asistentka, zřetelné od přelomu 19. a 20. století, směřující ke kvalitnějšímu materiálnímu zabezpečení, vzdělání a společenskému uznání této profese, probíhalo v českých zemích takřka paralelně s ženským emancipačním úsilím – ostatně z *Věstníku* vyplývá spojení UJPA s Ženskou národní radou. Vykazovalo s ním i některé shodné rysy: bylo vedeno poměrně nepočetnou skupinou vzdělaných žen, které vyjadřovaly více méně své vlastní, byť racionálně podložené a oprávněné představy: požadavek kvalitního vzdělání, důstojného postavení srovnatelného s postavením např. ošetřovatelek, vlastního grémia a samozřejmě i sociálních jistot.

Prof. PhDr. Milena Lenderová, CSc. patří k zakládajícím pracovníkům Ústavu historických věd Fakulty filozofické UPCE.

Věda na fakultě

Text: Eva Hlaváčková, Eva Welge | Foto: Archiv FZS UPCE

Péče o nedonošené novorozence

V České republice se každým rokem narodí předčasně průměrně 8 000 dětí. Péče o ně je velmi náročná, a to jak bezprostředně po porodu, tak v pozdějším životě. Děti jsou ohroženy mnoha riziky, mohou trpět různými zdravotními problémy. Předčasné narození dítěte má dopad na celou rodinu. Matky mohou zažívat pocity selhání, viny, strach, úzkost, trpět depresemi. Oba rodiče zažívají šok, stres, vnitřní konflikty, procházejí těžkým obdobím. Porozumění jejich situaci je klíčové pro poskytnutí vhodné podpory. Vytvořit prostředí, ve kterém se rodiče nebojí vyjadřovat své emoce a hledat pomoc bez obav ze stigmatu je velkou výzvou pro neonatologická pracoviště.

Dopady předčasného porodu na zdraví dětí

Předčasný porod, definovaný jako porod před dokončeným 37. týdnem těhotenství, může mít významné dopady na zdraví nedonošených dětí i jejich matek. Nedonošené děti mají často nedokonale vyvinuté orgány a fyziologické systémy. Nejsou schopné udržet stabilní teplotu, hrozí jim podchlazení. Plíce jsou nedostatečně vyvinuté, což může vést k potížím s dýcháním a k potřebě mechanické ventilace k podpoře funkce plic. Kvůli slabým sacím reflexům a nedokonale vyvinutému zažívacímu systému mají předčasně narozené děti potíže s příjmem stravy. Kojení je pro ně náročné, hůř se přisávají, rychle se unaví. Často potřebují specifické techniky krmení, krmení sondou nebo intravenózní výživu. Předčasný porod může též ovlivnit vývoj mozku. Nedokonale vyvinutý mozek je ohrožen krvácením a různými neurologickými komplikacemi. Nedostatečně vyvinutý je i imunitní systém, proto jsou předčasně narozené děti náchylnější k infekcím. Při dlouhodobé hospitalizaci jsou vystavené patogenům nemocničního prostředí, což může vést k sepsi, zápalu plic nebo jiným infekcím.

Všechny akutní problémy způsobené předčasným porodem mohou mít dlouhodobý dopad na zdraví nedonošených dětí v budoucím životě. Psychomotorický vývoj může probíhat opožděně, děti bývají častěji nemocné, mívají potíže se soustředěním, učením, pohybem a mnohé další. Rozsah všech následků závisí na různých faktorech, včetně závažnosti nedonošenosti, dostupnosti a kvalitě poskytované zdravotní péče.

Centra péče o nedonošené děti

Kvalita péče o předčasně narozené děti je v České republice vysoká. Probíhá v tzv. perinatologických centrech intenzivní a intermediární péče. Těch je aktuálně 27 a jsou do nich soustřeďované ženy

s rizikovým těhotenstvím již před porodem. Je rozdělena do dvou stupňů, druhého a třetího. (První stupeň představují oddělení pro tzv. fyziologické novorozence, tedy děti narozené v termínu, které potřebují ze strany zdravotníků minimální péči. Ve většině nemocnic je v dnešní době k dispozici tzv. rooming-in, kdy o novorozence pečují matky samy přímo na pokoji.)

Druhý stupeň tvoří jednotky intermediární péče (IMP). Zde jsou hospitalizováni rizikovní novorozenci, novorozenci s onemocněními nebo vývojovými vadami, novorozenci se zhoršenou poporodní adaptací a předčasně narození od 32. týdne gravidity (gestace).

Třetím stupněm jsou jednotky neonatologické intenzivní péče (JIP). Jsou navrženy tak, aby poskytovaly vysokou úroveň lékařské péče kriticky nemocným nebo extrémně předčasně narozeným novorozencům před 32. ukončeným týdnem gra-

vidity a aby mohly plnit různorodé požadavky novorozenců v závislosti na jejich věku, gestačním vývoji a fyzickém stavu. Jsou připraveny na zvládání nejsložitějších případů, včetně chirurgických zákroků a pokročilé podpory dýchání. Disponují špičkovými přístroji a pomůckami, inkubátory, ventilátory a monitorovacími systémy, které zajišťují kontrolované prostředí podporující zdárný vývoj křečkových systémů předčasně narozených dětí.

Specifická péče o nedonošené děti a jejich rodiče

O děti i matky se v perinatologických centrech starají vysoce specializovaní odborníci. Jejich znalosti a dovednosti mají zásadní vliv na mírnění negativních účinků hospitalizace předčasně narozených dětí i jejich matek. Svoji péči přizpůsobují gestačnímu věku a váze dětí, zaměřují se na regulaci tělesné teploty, výživu, minimalizaci zbytečných zákroků, prevenci komplikací, jako je syndrom respirační tísně a infekce. Vytvářejí klidné prostředí, redukují stres dítěte i matky a podporují celou rodinu. Jsou si plně vědomi toho, že předčasný porod je velkou zátěží nejenom pro dítě a matku, ale i pro všechny blízké. Ovlivňuje život rodičů způsoby, které často sahají daleko za hranice nemocnice. Má velký dopad na všechny oblasti – fyzickou, psychickou, sociální i duchovní. Pokud se s rodiči nepracuje hned od začátku je-

jich tíživé situace, mohou i dlouho po propuštění z nemocnice prožívat obavy o zdraví a zdárný vývoj svého dítěte, pocity viny, vnitřní konflikty. To ovlivňuje celkovou kvalitu jejich života a může to vést k různým zdravotním problémům, např. k depresím. Dopad na matku se zdůrazňuje poměrně často, kdežto otcové jsou spíše opomíjeni. Při péči o předčasně narozené děti je třeba myslet i na ně. I oni prožívají náročné období. Balancování mezi prací, rodinou a návštěvami jednotky intenzivní péče může být mimořádnou zátěží, která může ovlivnit jejich duševní pohodu.

Oba rodiče velmi často zažívají po porodu dítěte šok. Nemohou uvěřit tomu, co se stalo, nevědí, co přinese budoucnost. Nečekaný příchod předčasně narozeného dítěte může zničit obraz, který rodiče o porodu měli. Nic neproběhlo tak, jak si představovali a vysnili. Nestihli se dostatečně připravit. Místo přirozeného porodu zažijí porod překotný, vyvolávaný či operačně vedený, matka i dítě se často dostanou do ohrožení života, dějí se nepředvídatelné věci. Mohou zažívat pocity viny nebo vlastní nedostatečnosti. Hledají důvody, proč se to stalo. Matky se obviňují, že před porodem dělaly něco, co předčasný příchod dítěte na svět vyvolalo, případně z toho, že při porodu špatně spolupracovaly a tím ohrozily své dítě. Otcové mají během porodu o partnerku i dítě velký strach, cítí se bezmocní, je pro ně těžké se v neznámé situaci zorientovat. Situaci rodičů

zhoršuje, když dítě po porodu nevidí, nemohou si ho pochovat, pohládit, neslyší ho plakat, neví, kam bylo odvezeno, jak se mu tam daří. Pokud jsou rodiče od dítěte po porodu odděleni, může to vyvolat pocity frustrace a smutku. Nemohou prožívat radost z běžných rodičovských činností, jako je krmení, přebalování a uklidňování dítěte, což vyvolává pocit ztráty. Touží držet své dítě v náruči, ale zároveň se bojí, aby mu neublížili, aby mu něco nezlomili, aby jim neupadlo, když je tak malinké a slabé. S velkými obavami sledují své křehké dítě uložené v inkubátoru na novorozenecké jednotce intenzivní péče, připojené k lékařským přístrojům, jak bojuje o přežití. Cizí prostředí, velké množství neznámých přístrojů, nepředvídatelné situace, odborný jazyk zdravotníků, nutnost naučit se mnoho nových dovedností a získat mnoho nových informací mohou vést k dalším pocitům bezmoci a vlastní neschopnosti. Další vrstvu stresu přidává sociální situace. Rodiče se mohou potýkat s těžkým rozhodováním o dlouhodobém volnu v zaměstnání, nebo dokonce o opuštění práce, aby mohli být se svým dítětem. Prodloužený pobyt v nemocnici, kdy rodiče nemají možnost být hospitalizováni spolu s dítětem, musí si najít alternativní ubytování či denně dojíždět velkou vzdálenost, může zhoršo-

vat finanční situaci rodiny. Velký vnitřní konflikt zažívají matky, které mají doma další děti, zejména malé. Chtěly by se věnovat všem dětem stejně, ale není to možné. Musí se rozhodnout, což je pro ně hodně těžké. Zažívají lítost, smutek, pocity viny, křivdy.

Podpora časného a častého kontaktu rodičů s předčasně narozenými dětmi

Emoční zátěž a zmatenost, kdy rodiče často ani sami sebe nepoznávají, může být přesycující a narušit jejich duševní pohodu, způsobit úzkost, depresi, či dokonce posttraumatickou stresovou poruchu.

Osvícení zdravotníci dokáží takovémuto negativním následkům předcházet. Nejlepší cestou je přístup ladící s principy péče zaměřené na rodinu, postavený na navázání úzkého vztahu s rodiči a začlenění rodičů jako partnerů do týmu. Respekt k jejich hodnotám, zájem a snaha pochopit, jak celou situaci prožívají, sdílení informací, společné rozhodování o tom, jaká cesta bude pro jejich dítě nejlepší, rodičům umožňují vrátit věci zase do vlastních rukou, cítit se kompetentními, namísto bezmocnými.

Klíčové pro rodiče a děti je zkrátit čas odloučení po porodu na minimum. I u předčasně narozených dětí je možné provádět bonding (položení dítěte

na hrudník matky, případně otce, a zajištění kontaktu kůže na kůži), který má mnoho pozitivních účinků na poporodní adaptaci dítěte a navázání emočního vztahu s rodičem. Po umístění dítěte na jednotku intermediární nebo intenzivní péče je důležité umožnit rodičům co nejdříve se o dítě začít starat a co nejčastěji s ním být ve fyzickém kontaktu, i když je dítě v inkubátoru a napojené na různé přístroje. Společné pozorování chování dítěte, laskavá podpora, přátelský přístup, aktivní naslouchání personálu a trpělivost pomáhají rodičům poznat, co dělá jejich dítěti dobře, co ne, rozvíjí tzv. intuitivní rodičovství, dodává rodičům

jistotu, podporuje jejich sebevědomí i zodpovědnost a podporuje zdravé připoutání, což je výhodou jak pro rodiče, tak pro děti. Porozumění zátěži, kterou rodiče po předčasném porodu prožívají, a její uznání jsou klíčové pro poskytnutí vhodné podpory. Je důležité vytvořit prostředí, kde se rodiče nebojí vyjadřovat své emoce, strach a hledat pomoc bez obav ze stigma. To je velkou výzvou pro neonatologická pracoviště a pro všechny zdravotníky. Takovýto přístup vyžaduje rozvoj měkkých dovedností především z oblasti komunikace, změnu postojů, otevřenou mysl a flexibilitu.

Mgr. Eva Hlaváčková, Ph.D.
v současné době působí jako
proděkanka pro vnitřní záležitosti
FZS UPCE a jako mentorka
programu Blízká spolupráce
s rodiči předčasně narozených dětí.

Eva Welge, MSc, BSc
pracuje na Oddělení porodní
asistence Katedry porodní
asistence, perioperační péče
a zdravotně sociální péče FZS UPCE.

Absolvent

Karolína Grofová | Foto: Archiv FZS UPCE

Zdravotnictví je široká oblast a možností realizovat se je dostatek

Najít si to, co vám jde a v čem jste dobří, to je sen mnoha našich studentů. Naší absolventce Karolíně Grofové se to podařilo. Cesta k tomuto cíli jí přinesla mnoho zkušeností, přátel a nadhled, který je ve zdravotnictví potřebný a zároveň nedostatkový.

Na volbu životní cesty v mém případě došlo v posledním ročníku gymnázia. Váhala jsem, zda se vydat směrem studia oboru zdravotnický záchranář nebo všeobecná sestra, a nakonec jsem zvolila obecnější směr v podobě oboru všeobecná sestra. Přestože jsem byla zpočátku skálopevně přesvědčená, že zdravotnictví je pro mě jasnou volbou, strasti běžného režimu standardních oddělení mě odrazovaly natolik, že jsem se začala poohlížet i po jiném oboru. Vše se ale zlomilo v momentě, kdy jsem v rámci individuálních praxí měla možnost jít na stáž na zdravotnickou záchranou službu (dále ZZS). Díky skvělým tamějším záchranářům jsem se pro zdravotnictví znovu nadchla a uvědomila jsem si, že zdravotnictví je ohromně široká oblast a možností realizovat se v něm je dostatek.

Po úspěšném zakončení studia na Univerzitě Pardubice jsem, spolu s několika mými spolužač-

kami, pokračovala navazujícím studiem oboru Intenzivní péče na Masarykově univerzitě v Brně, kde jsem si potvrdila, že akutní péče je pro mě tím správným směrem. Studium mě bavilo natolik, že jsem se stala jedním ze studentů, kteří získali Cenu děkana Lékařské fakulty Masarykovy univerzity za vynikající studijní výsledky. Po dvou krásných letech na tomto oboru jsem studium s vyznamenáním zakončila.

Následně jsem začala pracovat na lůžkovém resuscitačním oddělení KARIM v královéhradecké nemocnici. Přestože se jednalo o vysněnou práci v akutní medicíně na špičkovém pracovišti, přibližně po roce mi začala scházet akademická půda s možností diskutovat s kapacitami ve svých oborech jejich zkušenosti a neustále se dozvídat nejnovější doporučení a poznatky z up-to-date studií.

Rozhodla jsem se proto jít formou dálkového studia do dalšího sebevzdělávání. Výběh oboru ale nebyl snadný, jelikož mě jednak přitahovala pedagogika, ale také oblast požární ochrany, které jsem se věnovala už odmala a byla jsem také součástí výjezdové jednotky hasičů. Podala jsem si proto přihlášky na oba směry – na magisterský obor Učitelství odborných předmětů pro zdravotnické školy na Univerzitu Palackého v Olomouci a bakalářský obor Ochrana obyvatelstva se zaměřením na chemické, biologické, radioaktivní, nukleární látky a výbušniny (CBRN) na Jihočeské univerzitě v Českých Budějovicích. Předpokládala jsem, že se to „samo“ rozhodne po přijímacím řízení. K mému překvapení jsem byla přijata na obě školy a po obdržení předběžného rozvrhu jsem zjistila, že se mi termíny výuky nepřekrývají. Řekla jsem si, že tedy zkusím studovat obě zároveň. Tou dobou jsem měla možnost změnit i své zaměstnání a začít pracovat na ZZS. Vzhledem ke změnám v legislativě a počátečním nejasnostem s tím spojenými mi bylo doporučeno, abych si nejdříve ještě doplnila vzdělání přímo v oboru zdravotnický záchranář. Přibrala

jsem proto do svých studií i VOŠ s dobíhajícím oborem diplomovaný zdravotnický záchranář v Praze. Čtvrtky jsem tedy trávila v lavicích v Praze, sudé pátky v Olomouci a liché pátky a soboty v Českých Budějovicích, což v kombinaci s prací v Hradci Králové, který je od mého bydliště vzdálený cca hodinu jízdy autem, byla poměrně náročná kombinace.

V kompenzaci této zátěže mi hodně pomáhal sport a moji psi. Během pedagogických praxí jsem dostala nabídku zůstat na dané střední zdravotnické škole jako odborná učitelka, což jsem přijala, nicméně po roce jsem své působiště změnila na své současné – a tím je Střední škola Semily, kde je nově realizován obor požární ochrana. V rámci svého současného zaměstnání se věnuji všem oblastem, které mě v životě nejvíce oslovovaly. Vyučuji oblast zdravotnické přípravy a první pomoci, některé oblasti požární ochrany, tělesnou výchovu a sport, ale i angličtinu. Spolu s kolegy pořádáme množství odborně zaměřených soutěží, projektů i praktických simulací a s našimi žáky vyjíždíme i na oborové konference, skrze které zůstávám nadále v kontaktu s akademickou půdou a up-to-date poznatky. Provádím také školení první pomoci pro výjezdovou jednotku hasičů, v níž působím, i školení pro laickou veřejnost, dále vykonávám zdravot-

nický dozor na soutěžích v požárním sportu i na některých kulturních akcích.

V průběhu času se mi podařilo úspěšně a s vyznamenáním dokončit všechna rozběhnutá studia. Díky tomu, že jsem měla příležitost učit se od těch nejlepších, a také díky různým úhlům pohledů přednášejících, pacientů i různých kolegů, jsem si naplno uvědomila, že přínosem vzdělávání není jen to, že se člověk naučí odborná fakta. Mnohem důležitější je, že si člověk rozšíří obzory svého myšlení, neuvažuje už jen v úzkých omezených souvislostech, je schopen vnímat různé aspekty a hloubku jejich přesahu bez nutnosti vše soudit podle zažitých absolutních pravd, které se kdysi naučil, a udržuje si pokoru, protože ví, že nikdy nebude vědět všechno.

Ocenění studenti

Při letošních akademických obřadech byly též uděleny prestižní ceny za vynikající reprezentaci fakulty, úspěchy ve studiu a kvalitní vědecké práce. Ocenění se stali motivací pro ostatní, protože ukázali, že píle a zaujetí pro obor i ve formě výzkumu a zpracování závěrečné studentské práce a reprezentace fakulty může přinést zasloužené akademické uznání a ocenění od odborné i laické veřejnosti.

Studentská cena Nemocnice Pardubického kraje

Jednou z oceněných je **Mgr. Michaela Šancová**, která získala prestižní Studentskou cenu Nemocnice Pardubického kraje, a. s. za diplomovou práci *Mikrobiální osídlení močového měchýře pacientů se zavedeným permanentním močovým katétrem*. Cenu jí předal generální ředitel nemocnice **MUDr. Tomáš Gottvald, MHA** během promoce.

Studentská cena Pardubického kraje

Další úspěšnou studentkou je **Mgr. Kamila Augustinová**, která získala Studentskou cenu Pardubického kraje za diplomovou práci *Srovnání faktorů vztahujících se k akutnímu a plánovanému císařskému řezu*. Ocenění za vynikající diplomovou práci jí během promoce předala náměstkyně hejtmana Pardubického kraje, paní **Ing. Michaela Matoušková, MPA**.

Další studentské ceny udílené při akademických obřadech

Studentská cena děkana I. stupně

Bc. et Bc. Andrea Havlová za bakalářskou práci *Faktory ovlivňující vstup absolventů do zaměstnání – literární přehled*

Bc. Jana Nováková za bakalářskou práci *Role všeobecné sestry v době pandemie covid-19*

Studentská cena děkana II. stupně

Bc. Adéla Bošτίková za bakalářskou práci *Stres v těhotenství v souvislosti s pandemií covid-19*

Mgr. Vendula Balcarová za diplomovou práci *Vzdělávání v perioperační péči z pohledu studentky*

Mgr. Klára Blažková za diplomovou práci *Hodnocení normoterapie u operačních výkonů v transplantační chirurgii*

Bc. Anna Petráňová za bakalářskou práci *Dospělé děti alkoholiků*

Bc. Jana Brunclíková za bakalářskou práci *Akutní radiační poškození – nové experimentální terapie*

Bc. Eva Pecháčková za bakalářskou práci *Objektivizace nosní průchodnosti*

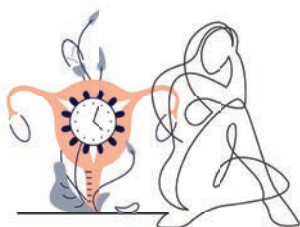
Fotogalerie ze studentského života

Publikace z fakulty

Kvalita žen v období ovlivněném menopauzou

Markéta Moravcová

UNIVERZITA PARDUBICE

Kvalita života žen v období ovlivněném menopauzou

Markéta Moravcová

Monografie je určena porodním asistentkám, studentkám porodní asistence a dalším zdravotnickým pracovníkům a studentům, kteří se podílí na péči o ženy ve všech fázích jejich života, konkrétně o ženy v období, které může být ovlivněno menopauzou a souvisejícími symptomy estrogenního deficitu. V předkládané publikaci je popsáno období související s menopauzou, je charakterizována kvalita života a jsou zde uvedeny metody jejího posuzování i přehled hodnotících nástrojů. Je zde popsána situace v diagnostice, léčbě a vyhledávání a následném řešení symptomů estrogenního deficitu v české klinické praxi. Autorka ve své práci seznamuje čtenáře s procesem tvorby české verze jednoho z nástrojů hodnocení kvality života (Menopause Rating Scale) a jeho využití k posouzení těch obtíží u žen, které jsou spojené s estrogenním deficitem. Součástí publikace jsou i výsledky hodnocení kvality života souboru menopauzálních žen pomocí české verze tohoto specifického nástroje.

Základy dezinfekce a sterilizace ve zdravotnictví

Magda Taliánová
Lucie Teclová

Základy dezinfekce a sterilizace ve zdravotnictví

Magda Taliánová, Lucie Teclová

Publikace se zabývá zejména problematikou dezinfekce a sterilizace ve zdravotnictví. Jedná se o stěžejní postupy, bez kterých by v dnešní době nebylo možné zajistit kvalitní zdravotní péči. Z tohoto důvodu je nutné věnovat této problematice neustálou pozornost. Na tuto knihu je možné pohlížet jako na doplňkovou ke stávajícím publikacím. Dezinfekce a sterilizace jsou základními opatřeními vedoucími k přerušení cesty přenosu infekčních onemocnění a patří mezi zásadní dekontaminační opatření, jejichž hlavním úkolem je bojovat proti vzniku a šíření přenosných infekčních onemocnění. S rozvojem lékařských věd přibývá velké množství invazivních metod, které jsou na správně provedené dezinfekci a sterilizaci zdravotnických prostředků závislé.

Spiritualita lékaře a bioetika

TRITON

Karel Sládek

Spiritualita lékaře a bioetika

Karel Sládek

Odborná monografie není pouhou syntézou již známých bioetických nauk, ale přináší novou metodu v uvažování o osobnosti lékaře a jeho práci. Na českém knižním trhu podobná publikace není. Svým obsahem navazuje na předchozí autorovu publikaci *Ekologická spiritualita a etika*. Čtenář se seznámí s filozofickými a spirituálními východiskami vztahů mezi lékařem a pacientem, s péčí o duševní a duchovní zdraví lékaře, s reflexí nad spirituálním pozadím volby lékařského stavu, se zdroji inspirace pro spiritualitu lékaře a s etikou ctností pro lékaře. Text může také působit preventivně vůči syndromu vyhoření lékařů. Nechybí ani etické otázky a prognózy vývoje lidstva a bioetiky na prahu nových technologií. Neméně zajímavá je úvaha o vztahu spirituality a neurověd. Kniha je vhodným studijním materiálem pro studenty na vysokých školách, na fakultách lékařských, zdravotně-sociálních či teologických, i na středních zdravotnických školách.

Fakulta se představuje

Fakulta vznikla 1. 1. 2007 a navázala tak přímo na existující vysokoškolský Ústav zdravotnických studií Univerzity Pardubice, který byl založen přesně o pět let dříve. Fakulta zdravotnických studií byla ustanovena jako šestá fakulta Univerzity Pardubice.

STUDIJNÍ PROGRAMY

V současnosti nabízí fakulta pět bakalářských studijních programů a čtyři navazující magisterské studijní programy.

Bakalářské studijní programy

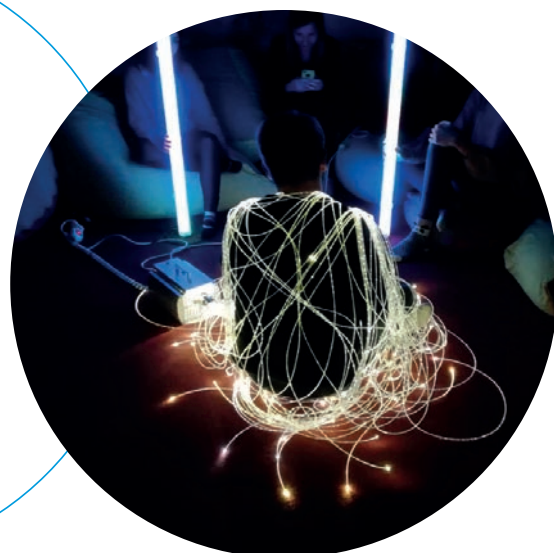
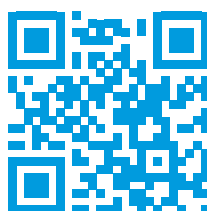
- Všeobecné ošetřovatelství
- Porodní asistence
- Zdravotnické záchranářství
- Radiologická asistence
- Zdravotně sociální péče

Navazující magisterské studijní programy

- Specializace ve zdravotnictví – Perioperační péče
- Specializace v porodní asistenci – Perioperační péče
- Specializace v ošetřovatelství – Ošetřovatelská péče v interních oborech
- Organizace a řízení ve zdravotnictví

V akademickém roce 2023/2024 se zapsalo do prvních ročníků 417 studentů. V současnosti studuje na fakultě 727 studentů v bakalářských studijních programech a 234 v navazujících magisterských studijních programech.

fzs.upce.cz

Zdravotnický holding AKESO je jedním z předních poskytovatelů zdravotní péče v Česku. Provozuje také **Nemocnici Hořovice**, jejíž součástí je **Porodnice U Sluneční brány**.

Naše motto
„Zdraví člověka. Lidskost. Vstřícnost.“

Porodnice U Sluneční brány:

- patří mezi nejpopulárnější porodnice v ČR
- přijímá rodičky bez registrace
- ročně se zde rodí 1 600 dětí
- nadstandardní péče o maminky a děti
- perinatologické centrum intermediární péče pro děti narozené od 30. týdne těhotenství
- respekt k porodnímu plánu
- kurzy pro maminky
- rodinné pokoje

web pro maminky

V Nemocnici Hořovice vzniká nové centrum prenatální diagnostiky, které se zaměřuje na komplexní vyšetření v těhotenství.

Centrum prenatální diagnostiky:

- screening v I. trimestru
- ultrazvukový screening ve 20. - 22. týdnu těhotenství
- genetické konzultace
- odběr plodové vody / vzorku placenty
- konziliární ultrazvukové vyšetření